C. k. Towarzystwo
gospodarskie galicyjskie
L. 827.

Dwudzieste ósme ogólne Zgromadzenie naszego Towarzystwa odbyło się w dniach od 23 do 28 czerwca b. r. pod przewodnictwem prezesa Xiążęcia Leona Sapiehy. Posiedzeń ogółem było sześć. Liczba obecnych członków na tych posiedzeniach wynosiła od 164 do 81. Towarzystwo rolnicze w Królestwie Polskiem pierwszy raz wysłało w delegacyi swoich członków PP. Wojc. Węgleńskiego i Tytusa Wojciechowskiego; inne towarzystwa w monarchii austryackiej delegowały po największej części członków naszego Towarzystwa do tej czynności.

Sprawozdanie z czynności Towarzystwa za czas od 1 stycznia do 23 czerwca b. r., jako też zdanie sprawy dyrekcyi Zakładu Dublańskiego, odczytane na pierwszem posiedzeniu, ogłoszone zostały w Dodatku tygodniowym do Gazety Lw. i wydrukowane będą w 27 tomie Rozpraw Towarzystwa, który właśnie jest pod prasą drukarską. O główniejszych czynnościach tego Zgromadzenia po każdem posiedzeniu podawane były doniesienia w „Czasie“ i innych dziennikach. Pozwalamy sobie przytoczyć tutaj uchwały ogólnego Zgromadzenia:

1) Wybrano komisyę do obejrzenia stanu szkoły i gospodarstwa w Dublanach; komisyę tę składali Hr. Wodzicki Kaz., Albinowski Franc. i Cielecki Włodzimierz.

Komisya przedłożyła sprawozdanie swoje, które już ogłoszone zostało w dziennikach krajowych.

2) Ogólne Zgromadzenie poleciło Komitetowi postarać się, na jego wniosek, o zmianę w ustawach naszego Towarzystwa, w skutek której Towarzystwo uzyskałoby prawo wykluczania członków, a przy wyborach nowych członków głosować mają zawsze wszyscy członkowie Towarzystwa na Zgromadzeniu obecni.

3) Sędziami wystawy wybrani zostali: *a*) do bydła: PP Smarzewski Sew., Podlewski Waler. i Albinowski Franc. *b*) do owiec: Kęszycki Józef, Paidly Franc., Lorenz Winc i Głogowski Art. *c*) do koni: Siemieński hr. Konst, Olszewski T. i Mysłowski A. *d*) do machin: Jabłonowski Józef z Rawy, Bocheński Aloizy, Niewiadomski Tad. i Strzelecki Felix. *e*) do produktów: Lewicki Józef, Pietruski Konst. i hr. Kazimierz Wodzicki.

4) Polecono Komitetowi zanieść prośbę do władz rząd. o nakazanie urzędom powiatowym i przełożonym gmin, aby ściśle przestrzegane i wykonywane były postanowienia regulaminu służbowego z d. 7 lipca 1857 r. a mianowicie §§. 34 i 35, przepisujących: że każdy służący zaopatrzyć się powinien w książeczkę służbową, a żadnemu służbodawcy nie wolno przyjąć w służbę służącego, który takowej nie posiada. Prócz tego Komitet ma się udać do służbodawców, aby sług bez książeczek nie przyjmowali.

Wypełniając tę uchwałę, Komitet wzywa panów Obywateli, aby do tego przepisu ściśle stosować się chcieli: gdyż zapewnienie sobie usługi i utrzymanie porządku w pracach rolniczych, zawisło głównie od należytego przestrzegania tego prawa.

5. Ogólne Zgromadzenie uznaje pożyteczność dla kraju zaprowadzenia fabryk do rektyfikowania wódki, dla łatwiejszego wywozu za granicę naszego produktu gorzelnianego.

6) Polecono Komitetowi, aby zaniosł prośbę do wys. Minister. skarbu, ażeby raczyło stanowczem i spiesznem oświadczeniem, czyli i kiedy będzie zaprowadzony nowy sposób opodatkowania wyrobu wódki? nas z niepewności wyprowadzić, która na wielkie straty producentów krajowych narazić może.

Na podanie w tej mierze Komitetu z dnia 10 lipca b. r. l. 697. Prezydyum Dyrekcyi finansów na d. 19 lipca b. r. l. 1465/pr. dało odpowiedź: iż podanie Komitetu przesłało wys. Ministerium skarbu, a skoro otrzyma rozporządzenie w tym względzie od rzeczonego Min., *niezwłocznie* donieść o tem Komitetowi nie omieszka.

7) Ogólne Zgromadzenie przyjęło do wiadomości, iż podany został d. 23 czerwca b. r. do Komitetu wniosek, opatrzony licznemi podpisami

członków naszego Towarzystwa, żądający, aby wybór jednego z członków poddany został pod powtórne głosowanie i że wniosek ten Zgromadzeniu przedłożonym być nie może: ponieważ statuta naszego Towarzystwa tego nie dopuszczają, a uchwała na pierwszem posiedzeniu (ob. wyżej 1.) teraźniejszego Zgromadzenia, względem uzyskania prawa wykluczania członków, na wniosek Komitetu powzięta, dopiero do najwyższej sankcyi przedłożoną być ma.

8) Ogólne Zgromadzenie wniosek członka Jana Chwaliboga, względem zmiany podatku od gorzelni, odłożyło do przyszłego walnego posiedzenia: gdyż niewiadomo jeszcze, jaki sposób nowego opodatkowania wódki zaprowadzony będzie i od którego czasu w życie wejdzie.

9) Sprawozdanie Komitetu przez p. L. Skrzyńskiego przedłożone o stanie teraźniejszym finansów Zakładu w Dublanach, i uczynioną przy tej sposobności wzmiankę o potrzebie reprezentacyi krajowej, przyjęło ogólne Zgromadzenie z ponawianemi oklaskami i poleciło wydrukować sprawozdanie to w Rozprawach Towarzystwa.

10) Komisya Towarzystwa przedłożyła wykaz 132 członków czynnych, którzy na teraźniejszem posiedzeniu wybrani zostali; dodając uwagę, iż ten pierwotnie używany a teraz wznowiony sposób balotowania, okazał się nie ścieśniającym kontrolę, ale owszem rozszerzającym ją nieograniczenie. Ogólne Zgromadzenie wybór tych członków zatwierdziło.

11) Wniosek Komitetu względem postanowienia drugiego sekretarza, w skutek mocyi czł. Emila Torosiewicza, z polecenia ogólnego Zgromadzenia przedłożony, ogólne Zgromadzenie przyjęło *en bloc* i poleciło Komitetowi wykonanie onego.

Z wykonaniem tej uchwały widzi się Komitet być zmuszonym wstrzymać się dopóty, dopóki nie nabędzie przekonania, że zobowiązaniom swoim względem tego urzędnika zadosyćuczynić potrafi. Zawisło to głównie od regularnego wznoszenia na potrzeby Towarzystwa wkładek rocznych do kasy Tow. przez członków czynnych i ściągnienia znacznych jeszcze zaległości. W tym celu, w pierwszych dniach b. m. rozesłane zostały do PP. Korespondentów wykazy zaległości na członkach czynnych. Spodziewamy się, że za pomocą PP Korespondentów zaległości te wkrótce spłacone będą i że nadal Członkowie Towarzystwa regularniejszem niż dotąd nadsyłaniem wkładek rocznych (w kwocie 15 fl), bądź wprost do Komitetu pocztą, bądź za pośrednictwem PP. Korespondentów, postawią Komitet w możności dopełniania obowiązków przez Towarzystwo nań włożonych: gdyż bez funduszów zapewnionych i w swoim czasie do kasy Towarzystwa wpływających, ani działania Komitetu nie mogą być rozwinięte, ani prace jego w należytej porze wykonywane.

12) Na wniosek czł. K. Hubickiego polecono wybrać komisyę do wypróbowania żniwiarki X. Podlaszeckiego i wezwać go do przybycia na próbę.

W dopełnianiu tej uchwały Komitet pismem z d. 1 sierp. do l. 775 wezwał X. Podl. aby przed 20 b. m. zjechał do Dublan i oświecił komisyę o niepowodzeniu swego przedsiębierstwa, podał środki zaradzenia złemu i wyrwał nas z niepewności co do tego wynalazku a zarazem z Towarzystwa naszego zrzucił odpowiedzialność za zawód całej publiczności rolniczej uczyniony, niedokładnem wykonaniem żniwiarek, w Zakopanem fabrykowanych jak widać pospiesznie i bez należytego dozoru. Gdy zaś trudno było przewidzieć kiedy próba będzie mogła być odbytą, przeto polecono panu Dyrektorowi w Dublanach, gdzie ta próba odbyć się miała, aby zaprosił do niej sąsiednich obywateli, z Komitetu zaś wyznaczono do próby PP. Alexand. Gnoińskiego, Dr. Lipińskiego i Ludwika Skrzyńskiego.

Dnia 21 b. m. od godziny 7 zrana odbywała się próba różnemi exemplarzami żniwiarki, X. Podlaszeckiego, pojedynczej i podwójnej, pod jego własną dyrekcyą, w obecności powyżej wspomnionych członków Komitetu, jako też dwóch członków pierwszej Komisyi Towarzystwa t. j. Xcia Adama Sapiehy, i Sew. Smarzewskiego i w przytomności kilkudziesięciu osób ze Lwowa i z okolicy. Po południu od godziny wpół do czwartej do godziny wpół do szóstej żęły dwie pojedyńcze żniwiarki, jedna pierwotna z Krasiczyna, druga z Zakopanego, w obecności komisyi złożonej z członków Komitetu PP. Gnoińskiego i Lipińskiego i P. Skolimowskiego (wybranego w miejsce P. Skrzyńskiego). Dla każdej wymierzono po 400 sążni kwadratowych owsa, który obiedwie w dwóch godzinach wyżęły przy pomocy jednego konia, dwóch parobków do prowadzenia żniwiarki i konia i trzech dziewek do zbierania użętego zboża i odnoszenia go na bok. Żniwiarki nie żęły w około, ale wracały próżno. Robota była zadowalniającą, ścierń średnią zostawiając, nie mierzwiły i nie wymłacały zboża. Z tego okazuje się, iż sprawozdanie komisyi krasiczyńskiej o tem narzędziu było zgodne z prawdą, co się

też na tej próbie w Dublanach dostatecznie potwierdziło. Dodać tu atoli należy, że żniwiarki w Zakopanem fabrykowane, są niedokładnie wykonane tak dalece, że w każdym niemal exemplarzu odmienna jest konstrukcya pojedyńczych jej części i że użycie jej, jak każdej nowej rzeczy, wymaga pewnej wprawy i włożenia się ludzi kierujących tem narzędziem. Okazało się także, że fabryka Zakopańska przeistoczyła pierwotne narzędzie drewniane i tanie, mogące być u każdego na wsi naprawione i nowo zrobione, na żelazną droższą nierównie maszynę, a przez to spaczyła całe przedsiębierstwo i naraziła wynalazcę na słuszne zarzuty, zwłaszcza że w skutek nagannego niedbalstwa, z jakiem wykonanie fabryczne nastąpiło, każdy exemplarz potrzebuje poprawy, aby mógł być użyty. Dalsza próba nastąpi we środę dnia 29go b. m. w Krasiczynie, do której uproszeni zostali członkowie w owej okolicy mieszkający. Sprawozdanie komisyi ogłoszone będzie przez dzienniki krajowe.

13. Zastępcą członka Komitetu, w miejsce ś. p. Michała hr. Starzeńskiego, obrany został Alexander hr. Dieduszycki.

Prócz tych czynności, rozbierano kwestyę zawiązywania spółek rolniczo - przemysłowych na prowincyi i uznano potrzebę ich dla naszego kraju; a Komitet powtórnie oświadczył, iż gotów jest udzielać swego zdania o projektach kontraktów spółkowych, jeżeli o to ze strony spółki wezwany będzie.

Rozbierano także pytania: w jaki sposób ułatwić przyjmowanie czeladzi dworskiej? tudzież pytanie dla sekcyi chowu bydła przeznaczone. Rozwiązanie tych pytań zamieszczone jest w protokole tegorocznego Zgromadzenia i wydrukowane będzie w 27 t. Rozpraw w całej rozciągłości.

Dnia 28 czerwca b. r. o godzinie 11 przed południem odbyło się zapowiedziane osobnemi plakatami publiczne posiedzenie, w obecności licznie zgromadzonych osób płci obojej, delegatów od towarzystw rolniczych, komisarza rządowego c. k. radcy nadwornego pana Piwockiego, jako też wielu członków Towarzystwa. Posiedzenie to zagaił Xżę Prezes przemową, poczem p. K. Krzeczunowicz zdał sprawę z ważniejszych czynności naszego Towarzystwa od czasu zawiązania się onego w lipcu r. 1845; dyrektor Studziński odczytał sprawozdanie o stanie Zakładu naukowo-gospodarskiego w Dublanach, od czasu nabycia majętności Dublan w listopadzie 1853 r. i zaprowadzenia tamże szkoły rolniczej na d. 9 stycznia 1856 r.; p. L. Skrzyński, w zastępstwie xięcia Adama Sapiehy, czytał rzecz o wystawach gospodarskich, z ramienia Towarzystwa naszego dotąd przedsiębranych, a sekretarz Towarzystwa, w zastępstwie byłego referenta do spraw leśnych p. Józefa Lehra c. k. radcy finans., zdał sprawę z czynności Sekcyi leśnej; nareszcie p. L. Komarnicki odczytał rzecz o jedwabnictwie. Członek Wincenty Pol, będąc chwilową słabością przeszkodzony, nadesłał głos swój w przedmiocie spółki zdrojowisk krajowych, który miał zamiar odczytać na tem posiedzeniu.

Examina z drugiego półrocza w szkole rolniczej Dublańskiej odbędą się od d. 1 do 15 września b. r. w godzinach porannych w następującym porządku:

1 września: Chów bydła w 1 klasie, fizyologia zwierząt w 2 i 3 klasie.

3 września: Teorya rolnicza we wszystkich trzech klasach.

5 września: Geometrya w 1 klasie. Chemia rozbiorowa w 2 klasie. Technologia w 3 klasie.

7 września: Praktyka rolnicza we wszystkich 3ch klasach.

10 września: Rachunkowość w 1 i 2 klasie. Leśnictwo w 2 i 3 klasie.

13 września: Botanika w 1 klasie, Budownictwo wiejskie w 2 klasie.

14 września: Chemia i fizyka w 1 klasie. Mechanika w 2 klasie Chemia rolnicza w 3 kl.

15 września odbędzie się popis dla uczniów wszystkich 3 klas ze wszystkich przedmiotów. Wstęp do sali examinacyjnej, w dniach wyżej wyrażonych, wolny jest dla publiczności.

Otwarcie zaś kursów na rok szkolny 1860/61 nastąpi dnia 15 października b. r. Nauki w tym roku wykładane będą następujące: w 1 klasie: Religia, arytmetyka, geometrya, miernictwo, chemia nieorganiczna, fizyka, mineralogia, geologia, botanika, teorya i praktyka rolnicza, fizyologia i chów zwierząt domowych, rysunki linearne: w II klasie: Religia, teorya i praktyka rolnicza, chów zwierząt domowych, weterynarya, chemia organiczna i rolnicza, fizyologia roślin, mechanika, ogrodnictwo, rysunki; w III klasie: Religia, teorya i praktyka rolnicza, chów zwierząt domowych, technologia ekonomiczna, budownictwo, administracya, rachunkowość, leśnictwo w głównych zarysach i rysunki.

Podania o przyjęcie nowych uczniów do szkoły mają być zanoszone pisemnie przed 1 września. Nauka trwa jak dotąd lat trzy. Przyjmowani być mogą uczniowie, którzy skończyli lat 17, odbyli z dobrym postępem 4 klasy realne lub gimnazyalne, albo którzy złożą examen wstępny. Opłata bez stołu wynosi 75 zł. wa., stół dawać będzie traktyernik za 10 — 14 zł. miesięcznie Program szkolny (wydruk. w dziennikach) zawiera inne jeszcze warunki przyjęcia, jako też odzież dla uczniów naznaczoną.

Na bieżący rok szkolny 1860/61 rozdane będą 4 stypendya z fundacyi śp. Jana Maciąga dla uczniów szkoły Dubl. wynoszące 300 zł.—200 zł. 200 zł. i 150 zł. w. a. Bliższe warunki otrzymania tych stypendyów ogłoszone są we wszystkich dziennikach krajowych.

W szkole wyższej rolniczej w Altenburgu Węgierskim przyjęcie uczniów nastąpi d. 1 października b. r. Nauki są tam rozłożone na lat dwa. O bliższe warunki należy udać się listownie (poczta Węg. Altenburg) do p. Pabsta c. k. radcy sekcyjnego i dyrektora tej szkoły. Ogłoszenie i program można przejrzeć w kancelaryi naszego Towarzystwa.

W bieżącym miesiącu rozesłane zostały do PP. Korespondentów: 1) Tabela l. 781 do wykazania stanu tegorocznych zbiorów, z terminem nadesłania jej wypełnionej z końcem października b. r. 2) Tabela l. 817 do zebrania dat statystycznych, tyczących się ułożenia topografii rolniczej kraju — aby tym sposobem odpowiedzieć obowiązkowi Towarzystwa w §. 3 Ustaw wyrażonemu. Gdy podług §. 25 Ustaw każdy członek czynny obowiązany jest do pracy literackiej, przeto Komitet tuszy sobie, iż szanowni Członkowie zechcą być pomocni PP. Korespondentom w dostarczaniu ze swojej okolicy zażądanych przez nich wiadomości, tego przedmiotu dotyczących. Połączonemi tylko bowiem siłami można większego dzieła dokazać, jakiem jest bezsprzecznie poznanie dokładne własności przyrodzonych, bogactwa kraju i stanu gospodarstwa krajowego.

Od ostatniego ogólnego Zgromadzenia, w końcu czerwca b. r. odbytego, z ważniejszych czynności Komitetu, prócz wyżej wyrażonych, załatwione zostały następujące:

a) Konkomitowano podanie czł. p. Kwistka do władz rządowych, względem pozwolenia zawiązania osobnego Towarzystwa jedwabniczego dla obwodu Brzeżańskiego.

b) Wezwano kilku członków, aby zbadali na miejscu wraz z prof. tutejsz. uniw. p. Schmidtem przyrodę chrząszczów, które tego lata w mnogiej ilości pojawiły się na pszenicy i obejrzeli szkody przez nich wyrządzone. Okazało się, iż chrząszcze te są nieszkodliwe.

c) Zaniesiono prośbę do władz rządowych, aby przepis z d. 7 lipca 1857 r. względem czeladzi wiejskiej lepiej był zachowywany.

d) Porobiono uwagi nad instrukcyą przez rząd dla straży leśnej wydać się mającą.

e) Wezwano kilku członków w obwodach szarańczą nawiedzonych, aby radą swoją urzędom powiatowym chcieli być pomocnymi w niszczeniu tego owadu i zapobieganiu dalszym szkodliwym skutkom.

Gdy wiadomość o wszelkiej zmianie w gronie naszego Towarzystwa zaszłej, jest pożądaną dla członków; przeto Komitet donosi, iż na d. 18 b. m. c. k. radca P. Joachim Chomiński wystąpił z naszego Towarzystwa.

Rozpraw Towarzystwa tom 26 wyszedł z druku w czerwcu; mieści on w sobie: *a*) Protokół 27 ogólnego Zgromadzenia w dniach od 10—17 lutego 1860 odprawionego, wraz z wszystkiemi sprawozdaniami, wnioskami, uchwałami i rachunkami z funduszów Tow. i szkoły rolniczej w Dublanach za r. 1859. *b*) Porządek czynności Towarzystwa (regulamin) *c*) Sprawozdanie komisyi oceniającej przedmioty wystawy zimowej. *d*) Sprawozdanie sekcyj: administracyjnej — rolniczej — chowu bydła, owiec, koni — sadownictwa — jedwabnictwa — technologicznej. *e*) Wynikłość subskrypcyi na pierwszy zakład owczarni w Dublanach *f*) Odpowiedź na pytanie: jaki inwentarz roboczy, konny czy wołowy, powinien przeważać w naszych gospodarstwach? p. Wojc. Studzińskiego. *g*) Wyciąg ze sprawozdania Komitetu nad projektem p. Karola Tytza założenia towarzystwa drenowego, p. Franc. Smolkę. *h*) Stan Towarzystwa po 27 ogólnem Zgromadzeniu na d. 17 lutego 1860 r.

Członkowie, którzy wkładkę na potrzeby Tow. za rok 1859 zapłacili, mogą sobie ten tom, jako też i Rzecz o kadastrze w Galicyi przez Kornela Krzeczunowicza, bezpłatnie w kancelaryi naszej odebrać.

Z Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

We Lwowie, dnia 27 sierpnia 1860.

Wiceprezes Towarzystwa
Kazimierz Hr. Krasicki.

Sekretarz
Stanisław Przyłęcki.

Z drukarni Zakł. im. Ossolińskich 1860.